

Ante Tomić

ČUDO U
POSKOKOVOJ
DRAGI

■ Laguna ■

Copyright © 2009, Ante Tomić
Copyright © ovog izdanja 2021, LAGUNA

BIBLIOTEKA BEZ PREVODA
Knjiga 9

Zrinki Tukić

Sadržaj

- Prvo poglavlje** **13**
razvezuje o desecima receptata za pripremanje pure, pogreškama u pranju šarene odjeće i juhi iz pepeljare. dvojicu umalo ubiju, a jedan se poželi oženiti i ne znaš koga bi više žalio
- Drugo poglavlje** **30**
opisuje nestašicu žena i u gradovima i zaražene nevjeste koje se nude preko kompjutora. otkrije se da Srbi ne znaju gubiti, a na kraju pada kiša, što uopće nije loše
- Treće poglavlje** **50**
govori da je kapitalizam dinamičan sustav u kojemu ništa nije gdje je prije bilo, jednoj se pričini muškarac na stablu, a policajci pjevaju Mišu Kovača
- Četvrto poglavlje** **67**
priča o žalosnom odnosu hrvatske javnosti prema braniteljima, a onda se poklopi kazaljka na kazaljku i pojavi se apostolski nuncij s bradicom

Peto poglavlje 83

poziva građane da prijave u najbližu policijsku stanicu ako negdje vide talibana kojega je još kao nejakog dijete usvojio čečenski borac oženjen baskijskom separatisticom

Šesto poglavlje 103

uči o prednostima čitanja, ali da, isto tako, ne treba vjerovati svemu što pročitaš. u nastavku jedna žena padne s velike visine i dogovori se jedna oklada u picu

Sedmo poglavlje 121

otvara raspravu o Schopenhauerovoj tezi da je volja jača od razuma, a nakon toga se na jednoj benzinskoj pumpi živo debatira o superiornosti bijele rase

Osmo poglavlje 144

donosi nekoliko vrijednih savjeta o uređenju doma, a tu je i misterij o nestalim plahtama, jednoj žutoj sa svjetloplavim cvjetićima i drugoj ružičastoj s bijelim točkicama

Deveto poglavlje 163

upoznaje nas s podlostima nečistih sila i krvavim načinima borbe protiv njih. u mitskom sukobu dobra i zla, slučajno i nesvojevoljno, zatekne se jedan sivi jež

Deseto poglavlje 179

navodi kako su, od mjesta do mjesta, različiti jutarnji običaji i kako ni krtice nisu što su nekad bile. zatim otkrijemo snažno afrodizijačko djelovanje ruskog raketnog bacača

Jedanaesto poglavlje

199

pripovijeda kako se zločin ne isplati i kako jednome nije bilo žao umrijeti, ali ne baš odmah. poslije odlazimo u sudnicu, gdje se jedna ozbiljna gospođa zagonetno smiješi jednom mladiću

O autoru

215

*Well my name's John Lee Pettimore
Same as my daddy and his daddy before
You hardly ever saw Granddaddy down here
He only came to town about twice a year
He'd buy a hundred pounds of yeast and some copper line
Everybody knew that he made moonshine
Now the revenue man wanted Granddaddy bad
He headed up the holler with everything he had
It's before my time but I've been told
He never came back from Copperhead Road*

Steve Earle

Prvo poglavlje

razvezuje o desecima recepata za pripremanje pure, pogreškama u pranju šarene odjeće i juhi iz pepeljare. dvojicu umalo ubiju, a jedan se poželi oženiti i ne znaš koga bi više žalio

Visoko u brdima je Poskokova Draga. Teško biste je sami našli, skrivena je, zaštićena kao tvrđava, samo s jednim pristupnim putem kroz vijugavi klanac što se iza jednog zavoja neočekivano širi u maleno kraško polje, a onda, samo dvjestotinjak metara dalje, zatvara visokom, gotovo okomitom liticom. Tu na kamenitoj, suncem rijetko obasjanoj zemlji nekoliko je njiva posijanih djetelinom, nekoliko redova krumpira i slanutka, dvije gredice luka s mukom otete divljini drače, jasena i graba. Narančasti cvjetovi tikava žare se na komadiću krčevine ograđene suhozidom.

Uz rub polja, pod liticom, skutirilo se selo, desetak nenastanjenih, ruševnih i zaraslih kamenih kuća i niskih

štala razbijenih crepova i, usred te pustoši, kočoperna bijela dvokatnica Joze Poskoka, jedinoga koji je sa sinovima ostao živjeti tu, na postojbini svoga rasutog plemena. Odavno su se Poskoci raselili, skućili u dalekim gradovima, zaposlili, školovali djecu, zaboravili i zavičaj i svoju vjekovima dugu odmetničku povijest.

Bili su to ponosni, nepokorni ljudi, hajduci i šverceri što su maskirani ovčjim kožama iskakali iz stada i kratkim, zakrivljenim noževima klali redom turske poreznike, austrijske geometre, jugoslavenske žandare, milicajce i poštare. U crkvenim ljetopisima prilježno su zabilježene mnoge zgode da je neki državni službenik precijenio vlastiti autoritet pa se drznuo doći u Poskokovu Dragu, a onda ga dugo, dugo nitko ne bi ni čuo ni vidio. Čobani bi ga danima poslije našli u kakvom jarku, oglodana od zvijeri. Prepoznali bi ga tek po zlatom vezenoj uniformi koju je siromah za života oholo nosio.

Ali, to je sada davna povijest. Narod je otišao, prihvatio gradska pravila i običaje i u njemu je sasvim isprana ona divlja i buntovnička narav zbog koje se u davnini ime Poskoka spominjalo samo opreznim šapatom, uz neizbježnu kletvu. Ostao je samo Jozo, na užas njegove supruge, od lani pokojne Zore.

Dok je još mislila da bi od toga moglo biti koristi, Zora je Jozu preklinjala da s djecom pobjegnu iz kamenjara, od brdske čamotinje, dubokog, neproničnog mraka zimskih noći, kad samo zbog udaljenog vučjeg zavijanja znaš da još nisi umro i ležiš u ledenom grobu. Molila ga je da se presele negdje gdje je svijetlo i čuju se ljudski žamor, smijeh, muzika, možda čak negdje uz more, da žive s drugima, kraj dućana, gostionice, pošte, ambulante i škole, da imaju telefon i tekuću vodu.

„Lašnje će nan bit, Jozo“, šaptala je molećivo žena u gluhu uru, gurkajući ga nogom u postelji.

„Ajde đavlu!“ , otpovrnuo bi on i okrenuo joj stražnjicu. „Da oden doli, došli bi da registriran auto.“

„Pa svi registriraju auto. Taki je red, čoviče božji.“

„E, ja neću! Šta se koga tiče šta ja iman i šta neman.“

Zora je jecavo uzdahnula, a suze bi joj se zakotrljale niz obraze. Plakala je i cvilila tako možda i cijelo prvo desetljeće njihova braka, a onda su joj suze presušile. Odjednom je ušutjela i nikada više nije razgovarala s mužem. Mučeci mu je vadila juhu u tanjur i popravljala ovratnik košulje, lijegali bi bez riječi u bračnu postelju i ustajali a da ni dobro jutro jedno drugome ne bi kazali. Čak i one stvari radili su u savršenoj tišini. I tako više od trideset godina. Kao da se Gospi zavjetovala, Zora je šutjela sve dok joj nije došao smrtni čas, kad je zadnji put nježno pogledala svoga životnog suputnika i slabašno šapnula:

„Govno jedno.“

I onda je umrla, ostavivši Jozu s četvero, istina odrašlih, ali neprijateljski raspoloženih sinova: Krešimirom, Branimirom, Zvonimirom i Domagojem.

Stari Poskok, naprasit, vazda namrgođen muškarac, nikada u životu nije nikome rekao milu riječ, pomazio ga ili poljubio. Da je njega tkogod pokušao poljubiti, Jozo bi ga vjerojatno na mjestu ubio. Ako mu je netko i bio drag, on to nije pokazivao, a sa sinovima je k tomu osobit problem bio da su svi bili viši od njega. Zbijen, omalen otac još bi ih nekako trpio dok su bili sitniji, no čim bi mu koji sin uhvatio trinaest, četrnaest godina i prerastao ga, omrznuo bi mu načisto i više ga očima nije mogao vidjeti. Njih četvorica su se, na materinu racu, dizala u

visinu, u krupne, plećate muškarce, a ćaća je iz žablje perspektive zlovoljno škiljio u njih i naučio je s vremenom dobro promisliti ako bi kojega poželio klepnuti. Zapravo ih se malo i plašio. Još i sada, kad se mijenja vrijeme, u kostima čuti posljedice jedne tučnjave s Krešimirom prije dvadeset godina.

Krešimir, nije tada mogao imati više od sedamnaest, slomio držak sjekire i Jozo ga neoprezno ošamario, a ovaj ga, bog ti jadan, uhvatio za prsi i pljus, pljus, pljus, pljus, backhand, forehand, backhand, forehand, backhand, forehand... Dan-danas se Krešo vjerojatno ne bi zaustavio da ga ćaća nije nesportski maznuo koljenom u prepone. Skvrčio se on i pao, Jozo krenuo da ga dokusuri. Šutnuo ga dvaput u rebra, a treći put kad je zamahnuo, mali mu uhvatio nogu. Srušio ga sin na tlo, pa se popeo na nj, zgrabio ga za kosu i uhvatio mu zatiljkom udarati o tlo. Već napola u nesvijesti, Jozo srećom nekako iskobeljao jednu ruku, zabio Kreši prste u oči, oslobodio se i pobjegao.

Cijelo se popodne njih dvojica vijali po brdu, motkama sačekivali u zasjedama i bacali kamenje jedan na drugoga, sve dok otac nije ostao polumrtav ležati pod jednim klenom. Slomio mu Krešimir nos, potkoljenicu i dva rebra. Pred mrak se Jozo četveronoške jedva dovukao do kuće, a tamo, na pragu, stoji Zora i šutke se zlobno osmjehuje. Drago joj, nekrstu, životinji, nevjesti sotoninjoj.

„Smij se, smij“, kaže Jozo pljujući krv. „A da vidiš onoga drugoga.“

Nije, uistinu, ni najstariji sin tada dobro prošao, napukla mu je nadlaktica, rasječena arkada i izbijena dva zuba, ali opći je sud da je Jozo izgubio tu borbu. Njegova je karijera otad krenula silaznom putanjom. Unatoč brojnim

kasnijim sučeljavanjima, i s Krešimirom i s ostatkom podmlatka, nikada više nije vratio šampionski pojas.

Otkako mu je žena umrla, prisiljen je sa sinovima razgovarati više nego što bi želio. Ne izlazi mnogo iz kuće, uzeo je zadaću da sprema hranu za obitelj jer je otkrio da mu se sviđa kuhanje, eksperimentiranje s namirnicama, izmišljanje recepata. Pura, na primjer. Čudesno je na koliko se načina pura može napraviti. Jozo stavi vodu da uzavre, pa uspe kukuruznu krupicu, a onda, minutu prije nego što se smjesa stisne, pomalo miješajući dodaje – jednom ribani sir, drugi put prženu pancetu s lukom, ili jetrenu paštetu, ili pelate, pasiranu mrkvu, mljevene orahe, cimet, med, džem od marelice, voćni jogurt... Stari se svaki put razvedri kad nađe neki novi okus pure, čak i kada se to baš ne sviđa njegovim sinovima, koji su jednom svi dobili sračku od pure s kakaom. Unatoč takvim slučajevima, ćaća ne odustaje. On bi puru mogao jesti svaki dan.

A zapravo je i jedu svaki dan.

„Svega ti, s čin si je ovo sad zagovnio?“, kaže koji put tkogod od sinova za stolom, žlicom gadljivo premećući gnjecavu masu nevjerojatne smečkaste boje.

„Sa senfon.“

„Ti si, ćaća, bolesnik.“

„Molin lipo, komu se ne sviđa, tamo mu je kužina“, kaže Jozo, odrješito pokazujući put štednjaka.

Tom je rečenicom okončana svaka pobuna u blagovonici, jer se nitko drugi nije htio prihvatiti kuhanja. Baš kao što nitko ne prigovara Domagoju, najmlađemu među njima, koji se, nakon smrti voljene supruge i majke, uzeo brinuti o pranju odjeće. Svi bez prigovora nose ponešto

nemuževno ružičasto donje rublje, zato što Domagoj isprva nije znao da valja odvojeno prati bijele i obojene komade.

„Huuu! Huuu! Hu!“

Tiho je hukanje odjeknulo preko kamenjara, kroz drveće na kojemu su tek prolitali sitni nježnozeleni izdanci, sunčanim proljetnim jutrom dok je priroda počivala. Sve se dotad činilo spokojno i skladno, nitko nikome na ovom svijetu nije bio neprijatelj. Sivi škanjac mirno je čučao na vrh hrasta, a zmijske se lijenice sunčale na kamenju. Čak je i vjetar stao, rosa je blistala na srebrenim nitima paučine. Onda se odnekud javila ta gugutka i u Poskokovoj Dragi iznenada je zavladala nejasna napetost.

„Huuu! Huuu! Hu!“, čulo se još jednom, a Jozo je u kuhinji podigao pogled s novina i stao pažljivo osluški-vati, upravo kao i Krešimir koji je u garaži mijenjao truli auspuh. Branimir i Domagoj u dvorištu su cijepali drva i zaustavili se sa sjekirama u zraku.

„Huuu! Huuu! Hu!“, oglasila se nevidljiva ptica i treći put i mladići su sve ostavili i potrčali u prizemlje kuće, u malenu ostavu pod stubištem.

Manje od kilometra niže Poskokove Drage bijela Lada Niva Elektrodistribucije poskakivala je za to vrijeme neravnom cestom kroz klanac.

„Od iljadu devetsto osandeset i četvrte“, rekao je na suvozačkom mjestu suhonjav mladić od dvadesetak godina prevrćući neke papire.

„Nemoj me zajebavat!“, zapanjeno je uzviknuo punašan, jedva nešto stariji vozač. „Od osandeset četvrte ne plaćaju struju?!“

„To je šta se zna“, naglasio je suvozač. „Možda ni prije nisu plaćali, ali su podaci od ranijih godina arhivirani u podrumu.“

„Ne mogu virovat. Pa jesi li upita koga, jesu li in slali opomene, je li se neko prije sitija da ih isključi?“

„Niko ne zna za njih.“

„Ma nemoguće.“

„Niko u firmi nikad nije čuja za Poskokovu Dragu. Jedino možda stari Nediljko. Znaš Nediljka, onaj šepavi, iza Nove godine će u penziju. On mi se čini ka da bi nešto moga znat. Pogleda me nekako uplašeno kad san ga pita, ali ništa nije tija reć.“

„Čudno.“

„Reka mi je samo: 'Ako si pametan, ne petlaj se u tu stvar.' 'Pa zašto, gospodine Nediljko?', pitan ga ja. 'U čemu je stvar? Uvik u ovakvin prilikama isključujemo korisnike?' 'Mali, sve san ti reka', kaže on. 'Ostavi Poskokovu Dragu na miru. Zaboravi da si ikada čuja za nju.'“

„Meni to sve zvuči ka neka zajebancija“, zaključio je vozač. „Jesi li ti provjerija ima li tamo uopće ljudi, živi li iko više gori?“

Suvozač je upravo htio reći kako nesumnjivo netko živi, jer se očitava znatna potrošnja kilovata, no to je bilo potpuno suvišno, jer je jedan dokaz života u Poskokovoj Dragi upravo iskrasnio s desne strane ceste, desetak metara ispred njih, poluautomatskom puškom neprijateljski ciljajući u šoferšajbu Lade Nive. Zatim je i slijeva, iza jednog grma, izvirio drugi s pištoljem.

„Koji je ovo...“, zaustio je šapatom mršavi suvozač zatečeno, a vozač se hitro pribrao, ružno opsovao Stvoritelja neba i zemlje, ubacio u rikverc i krenuo natrag

nekoliko metara. No, tada je na cestu iza njih iskoračio treći muškarac, s raketnim bacačem nonšalantno prebačenim preko ramena. Terenskoj ekipi javnog poduzeća nije bilo uzmaka.

„Ugasi motor i stavi ruke na volan! Ruke prida se, da ji vidin!“, zapovjedio je Krešimir oprezno prilazeći s poluautomatskom puškom još uvijek naslonjenom na rame, škiljeći preko nišana.

Vozač je isključio motor i zakočio. Obojica stranaca zatim su sasvim polako i bojažljivo podigli dlanove, pokazujući da su došli nenaoružani, s miroljubivim namjerama. Trojica Poskoka hitro su okružili njihova kola.

„E-lek-tro...“, uzeo je s mukom sricati Branimir natpis iznad žute munje na vratima.

„Elektro distribucija“, pomogao mu je Domagoj.

„Izlazi!“, rekao je Krešimir, vrhom cijevi kucnuvši prozor Lade. „Obojica. Izlazi vanka!“

„Mi smo za struju“, osmjelio se kazati vozač, izlazeći široko podignutih ruku.

„Imamo neki nedoumica s vašin računima“, dodao je suvozač.

„Nemamo nikakvi nedoumica s vašin računima“, ispravio ga je vozač. „Nego smo došli onako, da vidimo ima li kakvi...“

„Ko vas je posla?“, prekinuo ga je Krešimir.

„Pa ovi...“, zbunio se vozač. „Mi smo za struju.“

„Govedo jedno, čuješ ti šta te čovik pita?!“, povikao je Branimir gnjevno, pa se progurao između braće i utisnuo radniku Elektro distribucije cijev pištolja u obraz. „Ko vas je posla, đubre?!“

„M-m-mi smo za struju“, ponovio je još jednom nesretnik drhtavim glasom. „Nije nas niko p-p-posla. Na svoju ruku smo došli.“

„Krešo, pusti mi da ga ubijem“, zamolio je Branimir starijeg brata. „Kad jednoga ubijemo, drugi će progovoriti.“

Krešimir je zastao da razmisli o prijedlogu, a onda niječno odmahnuo.

„Vodi ji kući. Ćaća će znat šta ćemo šnjima.“

Njih dvojica u modrim kombinezonima klečali su u dvorištu pod murvom, ruku vezanih na leđima, dok je stari Jozo polako, prijeteći kružio oko njih, s kratkom strojnicom u ruci, a Krešimir, Branimir i Domagoj sa strane znatiželjno promatrali.

„Ratko, kažeš“, obratio se Jozo vozaču.

„Ne, gospodine, ja san Nenad. On je Ratko“, rekao je vozač glavom pokazujući druga.

„Nenad“, ispravio se Jozo. „Ne valja ti to što radiš, Nenade. Znaš ti sigurno i sam da ne valja.“

Nenad je pognuo glavu i posramljeno zakimao da ne uvrijedi starijeg čovjeka. Koji je osim toga i naoružan.

„Ti si, more bit, dobro čeljade“, nastavio je Jozo zamišljeno. „Vidin ti ja to na licu. Nisi ti loš, nego su te zaveli. Upa si u loše društvo. Naplaćuješ struju ljudima. A je li ti ikad palo na pamet, dok si čoviku naplaćiva struju, da bi on moga bit tvoj ćaća? Ili tvoja mater? Znadu li ti ćaća i mater šta ti radiš, Nenade? Jesu te oni tako odgajali, da naplaćivaš struju? Znadu li oni di si ti sad, razbojniče?“

Nenad je s glavom na prsima gorko zaridao, a Jozo je shvatio da su ga njegove riječi rasplakale, da je dirnut što

mu je spomenuo roditelje i njihov stid zbog moralnog posruća sina. Ganulo je to starog Jozu Poskoka. Taknulo ga je u srce. Kako i ne bi, ta i sam je roditelj.

„Ajde, reci“, šapnuo je Nenadu, sada nešto blaže. „Reci, sine, Jozi ko vas je posla i možda... Ništa ne obećavan, ali možda vas ostavin na životu?“

„Niko nas nije posla, gospodine. Sami smo došli“, javio se Ratko.

„Ćaća, pusti da ga ubijen“, viknuo je Branimir. „Pusti mi da jednoga ubijen i drugi će odma...“

Jozo ga je zaustavio pokretom ruke i sagnuo se licem sasvim blizu lica radnika Elektrodistribucije.

„Nemoj lagat, momak. Nije lipo lagat“, poučio ga je strpljivo. „Ja znan da vas je neko posla, a znan i ko vas je posla... Nediljko!“

Zastao je da pogleda Ratkove oči kad mu je izgovorio to ime i nasmiješio se otkrivši da je pogodio.

„Krešo, sićaš se ti Nediljka?“, upitao je, uspravljajući se, Jozo najstarijeg sina. „Nećeš ga se ti sitit, mali si još bio kad je lešinar doša s računima za struju. Lipu san mu poparu zakuva, nije mu kašnje padalo na pamet dolazit. Pa kako je drug Nediljko?“, obratio se Jozo ponovno onoj dvojici. „Boli li ga kolino?“

„Šepa“, rekao je Ratko.

„Šepa“, ponovio je Jozo sentimentalno. „Dobro je i proša. Nisan mu nego nogu pribio. A tijo san mu uvo otkinit“, okrene se Jozo ponovno najstarijemu sinu. „Već san mu drža uvo pod nožon, nego tvoja mater nije dala. 'Nemoj, Jozo, prid diteton', kaže. U to doba još je razgovarala s menon. I gledaj ti sad ovo“, nastavio je nezadovoljno stari sada opet gledajući zarobljenike. „Pustiš čovika,

poštediš mu život, reka bi, bit će ti bitanga zahvalna. A ovo!“, odmjeri Jozo od lakta. „Jednoga pustiš, a dođu druga dva. Aaaa, nećemo više tako“, odmahne on glavom, trzajem zatvarača ubaci metak u cijev i okrene strojnicu put radnika. „Neće se više Jozo dat zajebavat.“

„Gospodine, nemojte! Molim vas, gospodine Poskok! Nismo tili! Ža nan je, nećemo nikad više! Smilujte se! Tako van Boga, ne pucajte!“, zacvilili su očajno uglas dvojica u modrim kombinezonima, ali Jozo je već podigao cijev i malo izmakao glavu, jer mu strojnica, stariji model, dimi.

„Huuu! Huuu! Hu!“, začulo se tada, međutim, ponovno ono hukanje i stari je zastao, a i Krešimir, Branimir i Domagoj načulili su uši.

„Huuu! Huuu! Hu!“

„Ima ji još!“, dreknuo je Jozo. „Krešimire, Branimire, Domagoje, brzo. Na položaj!“

Trojica braće spremno su potrčala prema cesti, no tada je Poskokovom Dragom odjeknuo rezak zvižduk, a Zvonimir, koji je čitav dan bdio na osmatračnici, uspravio se na kamenu nad klancem i rukom široko zamahao ocu i braći.

„Lažna uzbuna!“, viknuo je stražar. „Dolazi don Stipan!“

Modri Volkswagen Passat smiljevačkog župnika, kojemu je nezahvalna dužnost brinuti se o dušama i u ovom zabačenom zaseoku, zaustavio se minutu ili dvije poslije u dvorištu.

„Faljen Isus i Marija“, pozdravio je pastir izlazeći iz kola.

„Na vijeke“, promrmljali su Poskoci smjerno.

„Šta ima, ljudi?“

„A, evo, živi se nekako, moj don Stipane“, rekao je Jozo. Krešimir je pokazao svećenikov auto i primijetio:

„Nešto mi se motor sumnjivo čuje.“

„Jel’ de“, složio se svećenik. „I ja sam prije neki dan to primijetio. Ko da ga nešto guši.“

„Ovako odoka, reka bi da ti je ajnšpric pumpa otišla.“

„Ajde, zdravlja ti, pogledaj ga malo“, rekao je pop pružajući Krešimiru ključeve auta, pa se okrenuo i upitao za dvojicu svezanih na koljenima. „A koji su van ovo?“

„Banditi, velečasni“, odgovorila mu je najstarija muška glava u kući. „Došli struju naplaćivat. Pljačkaju narod. Da ste pet minuta kasnije došli, ne bi ji više žive našli.“

„Nemoj, Jozo, ubijat ljude, grij je.“

„Eh, tebi je sve grij.“

„Grij je, Jozo. Smrtni je grij. Pusti ljude ako su te uvri-dili, neće in se sigurno više ponovit.“

„Ma, ponavlja se, moj Stipane, svako malo mi dolaze. Ovo je drugi put u trideset godina da mi oće naplatit struju. Ne mogu ja to više trpit.“

„Gospodine Poskok, ovo je bila neka greška. Imate moju riječ, nikad van više nećemo doći“, pokuša se umiješati Nenad iz Elektrodistribucije, ali nitko ne svrne pozornost na njega.

„Jozo, poslušaj me“, kaže svećenik oprezno prilazeći. „Kršćanski je praštati“, doda on, stavljajući mu lagano ruku na strojnicu i spuštajući cijev prema tlu. „Pusti ljude.“

Jozo zavrti glavom i teško uzdahne gledajući zarobljenike.

„A je imate sriće“, reče im napokon nezadovoljno, a onda se okrene sinovima. „Vodi ji u konobu.“

„Jozo, nemoj. Pusti ljude“, reče ponovno svećenik molećivo.

„E, sad i ti, sve bi tijo imat“, kaže Jozo. „Poštedio san in život, kako smo se dogovorili. Više me ne pitaj. Oni su moji zarobljenici.“

Don Stipan stane i nekoliko sekundi prijekorno mu se zagleda u oči, ali Jozo ne uzmakne.

„I ne pušćaš?“

„Ne pušćan.“

„Ajde dobro“, kaže velečasni.

„Oćeš štagod izist, ostalo nan je pure s višnjama.“

„Neka, fala, ručak me čeka“, kaže don Stipan oprezno, spuštajući se na stolac u kuhinji.

„Ne znaš šta si propustio, ali dobro. Čime ću te unda ponudit? Oćeš pivu, rakiju, kavu da ti skuvan?“

„Daj kavu i neki sok, ako imaš.“

„Ma, nema šta nema, prijatelju. Nego, otkud ti u nas?“

„Misa ti je pokojnoj ženi, u drugi četvrtak će bit godinu dana da je umrla.“

„Ajde!“, začudi se Jozo. „Već toliko prošlo? A ko je platio misu?“

„Ona sama prije nego je umrla. Platila sama sebi zadušnice za deset godina unaprid. 'Znan ja da se oni moji neće sinit', rekla ona i, evo, pogodila. Puno ti je pobožna pokojna žena bila.“

„Bit će kad kažeš, ti si je bolje pozna“, reče Jozo.

„Uvik kad joj je bilo teško, u velikoga se Boga uzdavala.“

„A šta ćeš, lako se zajebat.“

Velečasni zastane na trenutak razmišljajući kako bi trebao shvatiti ovu Jozinu primjedbu i ogledajući se po kuhinji u kojoj je Domagoj za njega kuhao kavu. Na zidu iznad frižidera stajao je kalendar okrenut na veljaču, premda je bio travanj, a kraj njega u okviru nakrivljena i prašnjava slika nekolicine muškaraca u maskirnim uniformama. U

središtu prizora Krešo Poskok, vidno mlađi nego danas, grlio je nekog visokog, nasmiješenog, s kalašnjikovom u ruci i bečarski nakrivljenom kapom. Svećenik je od gađenja iskrivio lice gledajući veliku hrpu nečistog, pljesnivog posuđa u sudoperu. Nešto se žuto skorilo cijedeći se niz štednjak, a zid iznad njega bio je sav u šarenim mrljama od različite hrane.

„Neće, moj pope, da peru suđa“, rekao je Jozo opažajući što svećenik gleda. Pokaže glavom Branimira koji im se pridružio za stolom. „Ovi majmun ovde, prije niki dan, nije mu se dalo oprat pjat, pa ruča iz pepeljare.“

„Pepeljare?!“, začudi se don Stipan.

„Velike kristalne pepeljare. Nije bilo čistog pjata i pametnjaković ulio juhu u pepeljaru.“

Branimir se razdragano naceri vlastitoj domišljatosti.

„Evo, njemu to smišno“, kaže ćaća nezadovoljno. „Bože sačuvaj! Cili život učiš dicu redu i nikakva korist od toga. Svi do jednoga, kako se skinu, ostave gaće na podu. Ruka bi in otpala da poravnaju za sobon lancun na krevetu. A o pranju robe da ti ne govorin. Jedan opere košulju i stavi je sušit, a drugi mu je ukrade sa žice, pa se pobiju.“

„Teško je bez ženske ruke u kući“, zaključí don Stipan, otpijajući gutljaj kave koju je Domagoj upravo stavio preda nj.

„Ma, kakvi, čini ti se“, kaže Jozo, pa se s oba dlana potapše po stomaku. „Ja dobio šest kila.“

„Da znaš da se to na tvoju visinu vidi.“

Jozo Poskok se lecne i pogleda ga s mržnjom, polustnutim očima. Da tkogod drugi, a ne svećenik, kaže sličnu opasku na njegovu visinu, bez upozorenja bi mu doletio šamar. Branimir, kojemu je poznata ćaćina slabost,

podigne glavu ozareno iščekujući njegov gnjevni ispad, a Domagoj uplašeno ustukne korak natrag. Napokon i don Stipan primijeti da je u prostoriji iznenada kao zahladilo. Napetost, srećom, rasprši Krešimir ulazeći u kužinu i bacajući ključ Passata na stol.

„Kako san i reka, ajnšpric pumpa zajebaje.“

„Velik kvar?“

„Ma, nije velik. Lako je to prominit“, kaže najstariji sin sjedajući za stol. „Nego, treba kupit novu pumpu, a dvista eura košta. Koliko je auto star?“

„Novi, nema mu godina i po.“

„Onda je još pod garancijon?“

„Ja mislin da je.“

„A onda ništa, daj ga u servis i oni ti mukte moraju otklonit kvar. Ali, nemoj puno čekat. Moreš još vozit, ali neće dugo. Šta drugo ima u tebe?“, upita Krešo naslanjajući se rukama na stol i ukrštajući prste.

„A ništa, evo doša da van kažen za materinu zadušnicu u drugi četvrtak.“

Krešimir malo pogne glavu i ozbiljno zakima, kako je red kad se spomene netko tko je umro.

„Pitan ti ćaću kako se snalazite bez nje, a on kaže da ste dobro“, nastavi don Stipan. „Drago mi je to čut.“

„Ma, kakvi! Đavla je dobro, moj Stipane“, usprotivi se Krešo.

„Vidi njega“, javi se Jozo. „Šta tebi ne valja?“

„Ništa“, reče Krešimir gorko. „Ništa ne valja. Evo, samo za primjer, don Stipane, mudante. Laštik popustio, sve nan mudante došle ovolike“, raširi on ruke da pokaže i raširi ih bogme oho-ho. „Krenen li se, da oprostite na izrazu, popišat, ne treba mi ji skidat. Samo ji pustin.“

„Eh, sad on, mudante mu smetaju...“, podsmjehne se Jozo najstarijem sinu.

„Nisu samo mudante!“, naljuti se Krešimir. „Pogledaj u Domagoja košulje.“

„Šta fali mojoj košulji?“

„Otkinuo mu se botun pa stavio ljubičasti s materine jakete. Bar da je veličinu pogodio.“

Domagoj dlanom posramljeno pokrije dugme na košulji, koje se doista, presvučeno ljubičastom tkaninom i veličine kao kovanica kune, ružno isticalo na modro i bijelo kariranoj košulji.

„A vidi Branimira. Od materina sprovoda nosi crne štofane gaće.“

„Pa lipe gaće, šta ima veze“, pomirljivo će Jozo.

„Jedne gaće, ćaća“, naglasi Krešimir. „Ne mogu se goдинu dana nosit jedne gaće.“

„A i to što kažeš“, složi se ipak Jozo, pa se obrati Branimiru. „Lipo ti brat govori. Jeben mu miša, Branko, isto si se moga prisvuć.“

„Ništa u ovoj kući više ne valja otkad je mater otišla“, nastavi Krešimir uzrujano. „Odamo zgužvani, nečisti, neobrijani, ko zviru po ovin brdima.“

„Dobro, ne moraš sad vriđat“, kaže ćaća tiho. Neugodna se tišina tada spustila u kužini Joze Poskoka. Njegov je najstariji sin očito kazao nešto što je sve njih odavno mučilo, a bilo ih je stid priznati.

„Khm!“, nakašlje se napokon don Stipan tiho i učenim im glasom reče: „Bojim se da je iz situacije u kojoj ste se našli samo jedan izlaz. Neko bi se od vas triba oženit. Bar jedan da dovede ženu, lašnje bi van bilo.“

Poskoci se na to uplašeno pogledaju, zanijemili od šoka i nevjerice. Branimir se nervozno, kratko zasmije, ali brzo zamukne kad shvati da nikome nije do smijeha. Nitko nije očekivao da bi svećenik mogao kazati nešto tako stravično. Nitko, činilo se, osim Krešimira, koji je, odsutno gledajući preda se, jagodicama prstiju skupljao mrvice po stolu.

„Da znaš, don Stipane“, kaže on napokon, „i ja san razmišlja o tome.“

„Krešo, sine...“, javi se Jozo preklinjućim tonom.

„Nisan virova da ću to ikad reć“, nastavi Krešimir ne obazirući se na oca, „ali možda bi se stvarno tribalo ženit. Ne more se, velečasni, više ovako. Ne more se živit bez žene.“

Velečasni mu šutke potvrdno kimne.

„Krešo, razmisli još jednon“, upozori ga otac. „Razmisli, nemoj ponovit moju grešku.“

Krešimir zamišljeno kimne ćaći, ali djelovao je kao netko tko je donio tešku odluku i ne misli odustati od nje.

„Nisan van dosad ništa govorio jer ni sam nisan bio siguran“, kaže, „ali već duže vrime mislin o tome kako bi triba otić doli u grad nać sebi ženu.“

Svi su ostali paf kad je Krešo to izjavio, ali nisu ništa rekli. Jedino je Domagoj, najmlađi i najosjetljiviji među njima, ljubimac pokojne matere koja ga je odgajala gotovo kao djevojčicu, kad joj dragi Bog već nije dao da ima kćer, posramljeno sakrio lice u prljavu zavjesu i neutješno zaridao.